

Ngày Trở Về

Phạm Gia Đại CVA65

Trại Hàm Tân Z-30D, tỉnh Bình Thuận, miền Nam Việt Nam, vào một ngày cuối tháng Tư năm 1992. Trại giam này nằm giữa khu rừng chập chùng toàn lá buông, dân chúng thường gọi tắt là khu rừng lá. Nó được dựng lên từ sức lao động khổ sai của những tù nhân sau ngày mất Miền Nam, và là nơi giam giữ cả tù hình sự nam lẫn nữ và tù nhân chính trị chế độ cũ cũng như những thành phần được gán cho danh xưng là "âm mưu lật đổ chế độ". Đây là một trại giam khá lạ lùng và có lẽ độc nhất vô nhị. Lạ lùng bởi lẽ nó đã thay hình đổi dạng rất nhanh trong thập niên tám mươi từ khi có trường trại mới là Thiếu Tá Nhu. Sau nhiều năm sắt máu, trại khổ sai này hò hét lao động hàng đầu, nhưng đã "phát huy sáng kiến" làm tiền kiểu kinh tế thị trường. Việc thăm nuôi đã từ từ mở rộng để cho tù nhân có thêm đồ và tiền tiếp tế. Việc khai thác lâm sản có kế hoạch qui mô nên đã làm giàu nhanh chóng cho cả trại và túi tiền của Thiếu Tá Nhu.

Gọi ông ta bằng tỷ phú thì cũng chưa đúng với sự giàu có của ông ta trên xương máu của tù nhân. Sân trại tù được biến thành nơi làm ăn, để móc tiền tiếp tế của tù nhân, bằng mà chiếu phim video thu tiền ở hội trường hàng đêm. Sân trại sau bữa cơm chiều, người ta thường thấy nhiều cặp nam nữ tù hình sự cặp đôi đi dạo bước bên nhau hay ngồi tâm tình trên ghế đá trong những bộ quần áo thời trang đủ kiểu rất ư là tình tứ, dắt nhau ra mua vé và hẹn hò nhau gặp lại buổi tối cùng xem phim chiếu trên hội trường. Mỗi buổi chiều thì tất cả đều phải tập hợp vào buồng giam, tối đến những ai có mua vé xem phim thì được mở cửa cho ra tập trung thành hai đội nam, nữ và dẫn lên hội trường. Căng tin được mở rộng thành quán nước và nhà hàng thu nhỏ. Phim video chưởng, võ hiệp, tình cảm Đài Loan, Hồng Kông được thuê về chiếu cho toàn trại xem một cách thoải mái, nhưng phải bỏ tiền ra mua cũng đem lại cho ông ta bộn bạc. Bên cạnh những tù nhân nam nữ can tội hình sự đủ loại, là một khu dành riêng cho các tù nhân chính trị chế độ cũ. Hàng chục ngàn tù nhân chế độ cũ đã trải qua những năm tháng lao động khổ sai trại trại Z-30D này. Cho đến tháng Tư năm 1992, tất cả chỉ còn lại đúng 20 người sau cùng được dồn vào Đội 23.

Buổi sáng hôm ấy, họ ngồi chờ đợi một cách bình thản ở trong hai căn phòng dành cho tù chính trị chế độ cũ đang bị tập trung cải tạo, phòng trên dành cho bốn ông tướng Di, Giai, Thân và Đảo, phòng dưới dành cho số còn lại. Tất cả hai mươi người bao gồm bốn tướng, bốn đại tá ANQĐ, Quân Báo, bốn trung tá Cảnh Sát Đặc Biệt và ANQĐ, hai thiếu tá CSDB và ANQĐ, nhân viên Phủ Đặc Ủy TỰTB, một hồi chánh viên, một trinh sát tinh đội, và một người về từ tàu Việt Nam Thương Tín. Họ đã bị giam giữ qua năm thứ mười bảy kể từ ngày Saigon sụp đổ. Họ đang chờ đợi bởi vì ngày hôm nay là một ngày khác thường, các bạn Hoàng và chàng trong đội 23 đang chờ xuất trại đi lao động như mỗi buổi sáng, thì được lệnh vào trong trại và chờ lệnh mới.

Người ngồi đánh cờ tướng, người nấu nước pha trà để nhâm nhi trong lúc chờ đợi, hay nằm đọc lại tờ báo cũ. Cái xấu nhất có thể xảy đến là chuyển trại về một nơi xấu hơn hoặc cho một viên đạn, nhưng qui luật của trại giam Hoàng đã đi qua thường là di chuyển về ban đêm, không đi ban ngày bao giờ. Vậy thì cái gì đây sắp xảy ra? Từ căn phòng trên vắng xuống tiếng sáo của tướng Thân lúc trầm lúc bổng. Hoàng mỉm cười, thời gian trong tù, ông tướng này đã học được hai nghề, một là châm cứu từ một ông thầy người Tàu có tài châm cứu xuất chúng, bị bắt và bị gán cho tội gián điệp ở biên giới Việt Trung, và thứ hai là tài thổi sáo

Thế rồi tất cả 20 người bao gồm cả các anh đang ở ngoài trông coi các lô, lán của trại, hay đang đi chăn bò, cắt cỏ đều được triệu hồi vào hết bên trong hội trường. Hai chục người ngồi lọt thỏm trên hàng ghế đầu trong cái hội trường rộng mênh mông có thể chứa đến ngàn người. Và cái gì khó tin nhất đã xảy ra, 16 người trong đó có Hoàng được đọc tên thả ra khỏi trại, và năm ngày sau thì bốn vị tướng cũng giả tử cuộc đời tù tội và đóng lại cánh cửa tù sau lưng. Hầu như một cơn chấn động vừa chạy qua mọi người, họ nhìn nhau không biết có nên tin hay không? Hai chữ Tự Do hình như không còn hiện hữu kể từ này họ bị lưu đầy biệt xứ ra Bắc một năm sau ngày mất miền Nam.

Thế rồi chiếc xe đồ của ông Tô, chiếc xe vẫn thường chuyên chở hàng thuốc men và thực phẩm tiếp tế của các gia đình từ Saigon hay các tỉnh gọi lên cho tù nhân được gọi vào để chờ những người tù cuối cùng này về Saigon. Vai khoác chiếc ba lô mà anh đem theo từ ngày đầu bước vào cơn bão lửa tập trung, anh từ từ theo các bạn đi ra con đường cái để chờ xe đồ đến đón. Ngồi trên xe đồ mà hồn anh như để tận đâu đâu, chiếc xe bon bon lăn bánh trên quốc lộ số một xuôi về nam. Bây giờ, ngồi cạnh cái cửa sổ trên xe đồ, Hoàng mới tin là mình còn sống, và cũng không thể giải thích được tại sao mình còn sống sót được sau bao nhiêu là tàn phá của những năm tháng qua. Nhìn qua cửa sổ những hàng cây bên đường như chạy thụt lùi lại phía sau và gió mát lùa vào trong xe như đưa anh trở về quá khứ, mắt Hoàng mờ dần mờ dần với kỷ ức, một cơn ác mộng triền miên, trong khảnh khắc như một cuộn phim bưng sống lại...

Những họng súng AK, CKC chĩa vào người chàng và các bạn, những ánh đèn pin lóa mắt, tất cả 40 người được dựng dậy trong đêm, đọc tên xác nhận từng người rồi đứng ra thành một nhóm từ một căn nhà tạm giam tại trại Long Thành, tỉnh Đồng Nai năm 1976. Đó là ngày mà chàng cũng như hàng vạn những quân công cán chính chế độ VNCH như Hoàng đã cùng lúc bị chuyển trại từ khắp nơi trong miền Nam ra Bắc, bắt đầu bước vào cảnh lưu đầy biệt xứ. Những năm tháng dài thăm thẳm, quần áo không đủ che thân, đói rét lạnh cắt vào da thịt của mùa Đông mưa phùn gió bắc nơi xứ Bắc. Những mùa Hè nóng đến nung người suốt ngày lẫn đêm, cái nóng gay gắt và hầm hập làm người lúc nào cũng như bị say nắng. Những bệnh tật, kiệt sức đã cướp đi hàng ngàn nhân mạng, những cái chết thật dễ dàng và vô lý. Rồi mười hai năm lưu đầy qua hết trại giam này đến trại giam khác, và sau cùng tập trung về trại Ba Sao Nam Hà, tỉnh Hà Nam Ninh. Sau bao nhiêu đợt thả, lúc nhiều lúc ít nhưng có lẽ tên chàng đã bị lãng quên.

Thế rồi những tin tức dồn dập về phái đoàn do cựu đại tướng John Vessey cầm đầu đề cử bởi Tổng Thống Reagan để thương thuyết với Hà Nội đã đi đến thành công đem đến cho các trại tập trung một luồng sinh khí, và họ đã như sống lại từ những cây khô. Năm 1988, sau hai đợt thả lớn nhất, chín mươi người trong đó có Hoàng còn sót lại tại trại. Ba Sao Nam Hà đã được lệnh di chuyển bằng xe lửa từ ga Nam Định xuôi về phương Nam. Khi vào đến khu vực rừng lá Hàm Tân trại Z-30D đầu tháng năm 1998, số người từ miền Bắc vào nhập với số anh em còn lại trong Nam tổng cộng còn lại một trăm năm mươi bốn người trong đó có Hoàng, trong số hàng triệu người bị cải tạo ngắn hạn đến tập trung không có bản án từ ngày Saigon bị đổi tên. Và trại tù thả những người còn lại ra một cách nhỏ giọt làm nhiều đợt trong suốt bốn năm cho đến tháng Tư năm 1992 thì vồn vện chỉ còn lại hai mươi người tù cuối cùng trong đó cũng có Hoàng.

Giòng tư tưởng của chàng chợt bị ngưng đọng lại khi chiếc xe đồ tự dừng khựng lại giữa đường. Tiếng người tài xế kêu mọi người xuống xe và phụ giúp đẩy xe vào lề đường để sửa

chữa làm chàng choàng tỉnh dậy. Nghe người tài xế phân bua một cách hài hước với mọi người làm Hoàng cũng bật cười: "Tại các ông ấy đấy chứ, hôm nay trở về làm xe tui chết máy chứ xe này bà con thấy có hư máy bao giờ đâu. Ái chà, tù gì mà tới mười bảy năm, lâu dữ à nha, chắc tại học bài không thuộc chứ gì!" Hỏi thăm thì biết mình đã về đến Biên Hòa, tìm chàng tự dưng đập mạnh khi nghĩ chỉ một tiếng đồng hồ nữa là có mặt tại Saigon. Saigon hai tiếng này đã làm tim chàng đau nhói bao nhiêu lần mỗi khi nghĩ tới trong suốt bao nhiêu năm trường bị giam giữ giữa bốn bức tường. Tiếng bác tài hối mọi người lên xe vì máy đã sửa xong: "Lên xe đi các bà con ơi! Còn một tiếng nữa là về đến thành phố rồi" như nhắc Hoàng chợt nhớ tới câu chuyện "Khi Người Tù Trở Về" có lẽ nếu anh nhớ không lầm là tác phẩm của nhà đại văn hào Pháp André Malreaux.

Câu chuyện về nhóm tù binh Pháp được trả tự do sau Thế Chiến, khi Đức bại trận. Có một viên sĩ quan trẻ khỏe với các bạn tù về người vợ tuyệt vời của mình và mơ tưởng đến lúc trở về nhà sum họp hạnh phúc như xưa, nhưng trong lòng anh thì vẫn không chắc rằng vợ mình còn chờ đợi hay không? Khi về tới ngôi nhà cũ, anh ta không vào thẳng nhà mà đi quanh nhà kín đáo quan sát và chờ bữa cơm chiều xem vợ mình có sống với ai không. Núp sau bụi cây sau nhà, anh thấy vợ mình gầy hơn xưa nhưng đang rất vui tươi lảng xãng bày hai phần ăn với hai chiếc muống, hai chiếc nĩa, thì hai giòng nước mắt tuôn ra và lủi thủi đi mất. Trong khi người vợ được tin chồng mình sẽ trở về trong ngày nên nấu món soup đặc biệt cho chồng nhưng chờ mãi mà không bao giờ thấy người chồng trở về nữa.

Nghĩ tới gia đình, người vợ đã bao năm bật tin và hai đứa con, lòng Hoàng bồi hồi xúc động. Ngày mà chàng giã từ gia đình ra đi không hẹn ngày trở lại, chúng mới đưa hai đứa ba tuổi, nay đã thành thanh niên và thiếu nữ rồi. Ngày chàng ra đi còn trong lứa tuổi hai mươi, bây giờ trở về đã trong lứa tuổi tứ tuần. Tuổi đẹp nhất của người đàn ông để lập nên sự nghiệp đã bị vùi dập trong tập trung cải tạo. Thời gian quả là lạnh lùng và không có trái tim. Khi về tới Saigon năm 1992 và tạm trú ở đây, Hoàng mới được biết là có một danh sách đặc biệt bao gồm hơn một trăm người tù sau cùng đã được thành lập gọi là thành phần Z-05 và được ra đi nhanh chóng trong những đợt của chương trình H.O. Chỉ trong vòng một năm sau, Hoàng và gia đình các bạn chàng đã được ra đi tái định cư tại Hoa Kỳ. Hiện nay, những người tù cuối cùng xuyên qua mười bảy năm cải tạo tập trung và còn sống sót trở về năm ấy đang cư ngụ tại những tiểu bang trên đất Mỹ như New York, Virginia, Washington, Texas, Oregon; nhưng nhiều nhất vẫn là tại Quận Cam, California.

Cali 19 tháng Giêng năm 2010
Phạm Gia Đại CVA65